

La mata de jonc

L'exemple de la mata de jonc és un dels passatges més coneguts de la *Crònica* de Ramon Muntaner en el qual hi ha una crida, premonitòria, a la unitat d'acció dels països de parla catalana. *La mata del jonc ha aquella força que, si tota la mata lligats amb una corda ben forts, e tota la volets arrencar ensems, dic-vos que deu hòmens, per bé que tiren no l'arrencaran... es si en llevats la corda, de jonc en jonc, la trencarà tota un fadrí de vuit anys, que sol un jonc no hi romandrà.*

El 17 d'abril el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Jordi Vilajona, i el d'Ensenyament i Cultura del Govern de les Illes Balears, Damià Pons, en signar un acord marc de col·laboració en matèria de política lingüística, contribueixen a lligar més fort la mata de jonc que constitueixen les terres de parla catalana.

L'acord, aprovat prèviament pels dos governs, permet formalitzar una col·laboració estable entre Catalunya i les Illes Balears en matèria de política lingüística. S'hi preveu la coordinació d'actuacions en matèria de formació de tècnics, d'ensenyament de català als adults, d'avaluació del coneixement de la llengua, de distribució i exhibició de pel·lícules en català, en versió original o doblades. Igualment, en matèria de terminologia, es preveu la difusió conjunta o coincident dels termes normalitzats i dels recursos terminològics elaborats pel TERMCAT a l'Administració i al món econòmic de Catalunya i de les Illes Balears; en el camp de les indústries de la llengua es preveu la participació del Govern de les Illes Balears en els projectes d'enginyeria lingüística que promou la Generalitat i en el de la sociolingüística l'establiment de mètodes comuns d'estudi de la realitat dels dos països.

Pel que fa a la projecció exterior els dos governs es comprometen a elaborar un projecte per establir un organisme conjunt, que es denominarà Institut Ramon Llull, amb l'objectiu d'assumir les funcions de promoció d'ensenyament del català a les universitats de fora de l'àmbit lingüístic i en general el seu ensenyament a l'estranger, la promoció a l'exterior de la cultura de creació escrita especialment amb la promoció de traduccions i edicions i sobretot la seva difusió i la contribució econòmica de l'Estat a aquestes actuacions.

El conveni pretén ser un instrument útil per superar una de les dificultats que el català ha hagut d'afrontar històricament: la fragmentació del seu domini lingüístic.

La llengua catalana s'ha vist mancada de poders polítics propis, i per tant d'una administració autòctona, durant els tres darrers segles. Atès el paper de l'administració en la fixació i la difusió de l'estàndard, en la creació de prestigi social, en la garantia de l'ús oficial i públic i en tants d'altres aspectes de la vida social, la manca de poder polític i administratiu i la submissió a poders aliens i llunyans ha comportat l'exclusió de la llengua pròpia de la legislació, de la documentació administrativa, judicial, notarial i mercantil, de l'escola, de la premsa i de la resta d'àmbits d'ús normals per a qualsevol llengua. Però, a més, quan els països del domini lingüístic del català han comptat històricament amb una certa estructura estatal, ho han fet de manera fragmentada.

Editorial

Sense deixar el marc europeu, altres llengües han vist fragmentat el seu domini lingüístic en diversos estats i n'hi ha prou de recordar els casos de l'italià, de l'alemany o del neerlandès. Però això no és una dificultat greu per a la unitat de la llengua ni per a la seva promoció conjunta, dins i fora del domini lingüístic, si els estats o les administracions respectives treballen de manera coordinada i conjunta com és el cas d'Àustria i d'Alemanya o de Flandes i Holanda, fet que permet que el domini lingüístic funcioni com un mercat.

En els darrers vint anys els països catalans més poblats han recuperat una part del poder polític. Catalunya, les Illes Balears i València compten amb institucions autònomes i Andorra ha vist reconegut el seu estatut internacional com a estat sobirà. Això ha permès al català recuperar alguns àmbits d'ús bàsics com són l'administració, l'escola, els mitjans de comunicació, o la legislació de cada un d'aquests territoris i que a tots ells s'establint mesures de foment del català a diversos àmbits de la societat.

El conveni marc signat el passat 17 d'abril pretén donar resposta a la necessitat d'establir polítiques si no comunes coincidents per al foment del català. Es tracta d'aprofitar les experiències d'uns i d'altres, de donar la màxima rendibilitat als esforços i a les actuacions dels dos governs i de facilitar la circulació de productes en català en els dos territoris de manera que arribin a constituir un sol mercat per a llibres, pel·lícules, mitjans de comunicació, productes informàtics, materials didàctics, música cantada, espectacles teatrals i d'altres.

El conveni s'anirà desplegant amb acords específics que en facin l'aplicació concreta. El mateix dia 17 d'abril se'n van signar quatre: un per a la distribució a les Illes de pel·lícules doblades al català amb el suport de la Generalitat; un altre per a l'ús per part del Govern de les Illes Balears del sistema de traducció automàtica català-castellà i castellà-català propietat de la Generalitat i per a la participació del mateix Govern de les Illes en els projectes que han de permetre la traducció amb el francès i l'anglès i un tercer en el qual els dos governs encomanen al TERMCAT un *Diccionari de neologismes*, en subvencionen parcialment l'edició i es comprometen a fer-ne difusió.

El quart acord específic preveu que la revista tècnica de política lingüística LLENGUA i Ús comptarà amb representants del Govern de les Illes al consell de redacció i s'hi publicaran amb regularitat articles, ressenyes i notes referents a projectes i activitats realitzats en el marc de la política de foment de l'ús del català que impulsen les institucions de les Illes Balears. D'aquesta manera, s'oferirà als responsables i als tècnics de política lingüística dels dos territoris informació sobre l'activitat de les unitats i organitzacions específicament dedicades a la promoció i el foment de la llengua catalana per tal d'afavorir la comunicació entre les Illes Balears i Catalunya i enfortir el sentiment de pertinença a una mateixa comunitat lingüística i el respecte per totes les variants.

El català és una realitat viva entre les llengües d'Europa. La seva situació de conjunt, en el solar europeu, millora progressivament i s'allunya, sortosament, del prototipus de «llengua regional i minoritària» amb el qual els grans estats de sempre volen donar una protecció parcial i limitada a les llengües que la història ha marginat. És la setena llengua de la Unió Europea pel que fa al nombre de parlants i ha de tenir un tractament equivalent al que tenen el suec, el portuguès o el grec. Per aconseguir-ho és imprescindible que avanci en tots els territoris del domini lingüístic i que sigui ben conegut a l'exterior. Tenim la seguretat que amb el conveni del mes d'abril hi contribuïrem.